

INGLIZ TILINI O'QITISHDA O'QISH YOZISH ESHITISH GAPIRISH MAHORATINI OSHIRISH

Mamura Payziyeva Karimdjanovna

Toshkent viloyati Piskent tumani 1-son kasb-hunar maktabi

Ingliz tili fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilini o'rganishda o'qish, tinglash, yozish va gapirishning afzalliklari, shuningdek o'quvchilarning kognitiv faolligini rivojlantiradi, chet tilini o'rganishga qiziqish uyg'otadi va kommunikativ kompetensiyani shakllantiradi ko'rib chiqildi.

Kalit so'zlar: o'qish, gapirish, kognitiv faoliyat, tinglash, yozish, o'rganishga qiziqish, kommunikativ kompetensiya.

Аннотация: В данной статье были рассмотрены преимущества чтения, аудирования, письма и говорения при изучении иностранных языков, а также то, что они развивают познавательную активность учащихся, вызывают интерес к изучению иностранного языка и формируют коммуникативную компетенцию.

Ключевые слова: чтение, говорение, познавательная деятельность, аудирование, письмо, интерес к обучению, коммуникативная компетентность.

O'tgan asrning 70-yillarida O'zbekistonda chet tillar o'qitishda jiddiy o'zgarishlar yuz berdi. Bu yilda o'zbek maktablari uchun orginal darsliklar mazmunini takomillashtirish bo'yicha ish olib borildi. O'tgan asrda chet tilarini o'rgatishda gramatik, talaffuz va ongli qiyoslash metodikasidan foydalanilgan bo'lsa hozirgi texnika rivojlanib borayotgan zamonda chet tillarini o'rganish ham ilgarilab boryapti, ya'ni yangi innovatsion texnologiyalardan foydalanish izchil yo'lga qo'yilgan. Bugungi tezkor rivojlanayotgan zamonda ilm-fan, texnika ham shiddat bilan o'sib bormoqda. Har bir sohada taraqqiyot ilgari qadam tashlamoqda. Xususan, ilm-fanda ham katta o'zgarishlar, sezilarli yutuqlarga erishilmoqda. Har bir fanni yangi innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanib talabalarga yetkazib berish bugungi kundagi ta'limning asosiy talablaridan biri hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimovning 2012-yil 13- dekabrda PQ1875 –sonly qarori qabul qilingandan so'ng mamlakatimizda chet tillarini o'qitishga, o'rganishga bo'lgan e'tibor yanada kuchaydi. Prezidentimizning 2017 yil 7 fevraldagi " O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha

Harakatlar strategiyasi to'g'risida" gi farmonida ham ta'lim va ilm fan sohalarini rivojlantirish borasida ham alohida urg'u beriladi. Hujjatda ta'lim muassasalarining moddiy - texnik bazasini mustahkamlash, yangi ta'lim muassasalarini qurish, ta'mirlash va kapital ta'mirlash barobarida ularni zamonaviy o'quv va laboratoriya jihozlari, kompyuter texnikasi va o'quv - metodik qo'llanmalar bilan ta'minlash nazarda tutilgan. Ushbu fikrlarning mantiqiy davomi sifatida 2012 yil 10 dekabrda qabul qilingan "Chet tillarini" o'rgatish tizimini yanada takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risida"gi Prezident Qarori chet tillarini o'rganish imkoniyatlarini kengaytirdi. Innovatsion texnologiyalarni darsda qo'llash haqida so'z ketar ekan dars haqida tushunchaga ega bo'lishimiz kerak.

Chet tilini o'rganish sohasidagi jamiyatning ijtimoiy tartibi hozirgi vaqtda boshqa millat va madaniyat vakillariga nisbatan bag'rikenglik, ya'ni barcha turdagi kompetentsiyalarga ega bo'lgan mutaxassislarni: lingvistik, kommunikativ, lingvomadaniy, sotsial-madaniy va madaniyatlararo. Madaniyatlar dialogiga kirish qobiliyati o'rganilayotgan til mamlakatining mentaliteti, milliy xususiyatlari, urf-odatlar va madaniyatini bilishni nazarda tutadi.

Ingliz tili fanini rivojlantirish uchun mamlakatimizda 1- sinfdan boshlab ingliz tili fani o'tilmoqda. 1-sinflar uchun o'yin shaklidagi kompyuter matereallardan foydalangan holatda dars o'tilsa o'quvchi uchun dars jarayoni qiziqarli va tushunarli bo'ladi. Inson ma'naviy kamolotga odatda, eshitish, ko'rish, va qolaversa, o'qish orqali erishadi. Chet tillarini o'rgatishda ham 4 bosqich eshitish (listening), gapirish (speaking), o'qish (reading), yozish (writing) mahoratini oshirish kerak bo'ladi. Bu mahoratni oshirishda esa innovatsion texnologiyalarning o'rni beqiyosdir.

ESHITISH (LISTENING)-bu mahoratni rivojlantirishda innovatsion texnologiyalardan qanday foydalaniladi?

Avvalo tinglab tushunish 3 boqichli faoliyat bo'lib, umumiy eshituv idroki, so'zlarning tovush tomonini farqlash va mohiyatni anglash orqali nutqdagi mazmunni idrok etadi (Jamol Jalolov, Chet tilio'qitish metodikasi 221b) Tinglash uchun audio matnlarni tanlashda yoki yaratishda gap ko'p. Buning uchun esa innovatsion texnologiyalarning ahamiyati katta. Eshitish sezgisi va analizator orqali axborot olishning asosiy manbalariga auditiv texnikaviy qurollardan magnitofon va grammafondan, radio, kinofilm va television ko'rsatuvlar xizmat qiladi.

GAPIRISH (SPEAKING) da ham zamonaviy texnologiyalardan foydalanamiz ya'ni ijtimoiy tarmoqlardan (by talk, speaky, English speaking practice, talk now) nafaqat mamlakatingizdagi til o'rganuvchilar balki milliy tili ingliz yoki boshqa

chet tili bo'lgan odamlar bilan gaplashib speaking mahoratni oshirish mumkin. Bu tarmoqlar orqali nafaqat speaking skillni balki chat xizmati orqali writing mahoratini ham oshirish mumkin. Dars jarayonida esa texnologiyalardan o'yin orqali gapirish mahoratini oshirish mumkin. Masalan kompyuterda 1 dan 30 gacha raqamlar berilgan bo'lib, raqamlar ostida malum mavzuda topic yashiringan bo'ladi. Biror bir talaba chiqib istalgan raqamni tanlab mavzu bo'yicha o'z fikrlarini gapirib beradi. Mavzu tanlashda esa o'quvchilarning yoshi va bilim darajasi hisobga olingan bo'lishi shart.

O'QISH(READING)-zamonaviy texnologiyalardan foydalangan holda reading mahoratimizni oshirish imkoniyatida video, film, multifilm va boshqa ko'rsatuvlarini ko'rish orqali yani videolar ostida ko'rsatiladigan yordamchi matnlardan foydalangan holda rivojlantirishimiz mumkin. Bazibir talabalarimizda visual (ko'rish orqali o'rganish) qobilyati rivojlangan bo'ladi va ular ko'rib, o'qib olish orqali o'rganadilar.

YOZISH(WRITING)-mahoratida ayniqsa ijtimoiy tarmoqlarning o'rni beqiyos. Misol uchun, telegram yoki electron pochta orqali chet tilini o'rganishda do'stlarimiz orqali suhbatlashamiz. Email orqali xat, taklif va murojatnomalar yuboramiz. Bu esa writing mahoratining oshishiga yordam beradi. Internet orqali keladigan writing mashqlar va kitoblar ham biz uchun foydali. Til o'rganishda innovatsion texnologiyalarning o'rni katta hisoblanadi. Nafaqat o'z yurtimizdagi maktab, litsey, universitlarda o'qish uchun balki chet el bilim maskanlarida o'qish uchun foydali. Chet elga bormasdan ham online zamonaviy texnologiyalar orqali masofaviy o'qish mumkin. Ta'lim tizimi o'z oldiga erkin fikrlovchi, barkamol, yetuk shaxsni tarbiyalashni vazifa qilib qo'yar ekan, kelgusida biz bo'lajak o'qituvchilar innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish yo'llarini yanada mukammalroq ishlab chiqishimiz bilan o'z xissamizni qo'shishimiz mumkin.

Xulosa qilib aytganda, hozirgi 21- asr texnologiyalar rivojlangan asrda 7 yoshdan 70 yoshgacha til o'rganish va o'rgatishda qulay, oson va zamonaviy o'qitish metodlari ishlab chiqilgan va yo'lga qo'yilgan va yana ham ko'proq izlanishlar olib borilyapti.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR: (REFERENCES)

1. Jalilov J. Chet tili o'qitish metodikasi, Toshkent .2012
2. Zaripov R.A. O'zbek maktablarida chet tili o'qitish metodikasining asosiy yo'nalishlari, O'qituvchi-1979.

3. Отабоева, М. Р. Chet tilini o'qitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalaridan foydalanish va uning samaradorligi / М. Р. Отабоева. - Текст: непосредственный, электронный // Молодой ученый. - 2017.
4. Джалолов Д.Д., Методическая разработка для групповых руководителей 1977.
5. Djumaqulov A. A. The difference modular teaching technology and traditional teaching, 2020.
6. Botirova A.A., Solovova E.N. Chet tillarni o'qitish metodikasi. Murakkab kurs: darslik. - 4-nashr. – M-T.: AST-Astrel, 2020.
7. Berman I. M. (2020) Reading as a subject of education and as a psycholinguistic process. - In the book: Methods of teaching a foreign language at the university.
8. Galskova N.D. Language portfolio as a tool for assessment and self-assessment of students in the field of learning foreign languages. – M.: MIR. 2019.
9. Miroljubov A.P. Michael West and his method of teaching reading and speaking// AST, 2020.
10. Passov E.I. Communicative method of teaching foreign communication. Methods of listening and writing - M.: Vys. school. – 2021.
11. Rasulova M.K. Chet tillarini o'qitishning zamonaviy usullari: o'qituvchilar uchun qo'llanma. - 3-nash. - Nukus: ARKTI, 2017.
12. Weisburd M.L., Blokhina S.A. Learning to understand a foreign text when reading as a search activity//In.yaz. at school. 2020.